

10. 1. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novela Občanského zákoníku

Dne 1.7.2021 nabyl účinnosti zákon č. [192/2021](#) Sb., kterým se mění mimo jiné zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („Novela“ a „Občanský zákoník“). Novela mimo jiné přináší změnu ustanovení § 1932 Občanského zákoníku, který upravuje způsob započítávání peněžitého plnění dlužníka na jednotlivé složky dluhu v situaci, kdy tato otázka není smluvně upravena a dlužník hrazenou složku dluhu sám neurčí. Novela v tomto směru přináší dvě změny.

Změna první - vyšší ochrana věřitelů

Dle dosavadní úpravy platilo, že *má-li dlužník plnit na jistinu, úroky a náklady spojené s uplatněním pohledávky, započte se plnění nejprve na náklady již určené, pak na úroky z prodlení, poté na úroky, a nakonec na jistinu*. Dlužník byl přitom ze zákona oprávněn jednostranně určit, že plní nejprve na jistinu, v takovém případě se úročily náklady a úroky, jež do té doby dospěly. Tato úprava byla (ve srovnání s obdobnou právní úpravou jiných evropských zemí) vnímána jako velmi benevolentní, neboť možnost uvedené volby zvýhodňovala dlužníka na úkor věřitele (zejména v případě dlouhodobých úvěrů). V praxi se toto zvýhodnění obvykle řešilo specifickým smluvním ujednáním, ovšem pokud na takovou situaci smluvní strany nepamatovaly, postupovalo se dle pravidel Občanského zákoníku.

Novela toto řeší tím, že volba dlužníka ohledně hrazení jednotlivých složek dluhu, bude-li ji chtít učinit, je podmíněna souhlasem věřitele. To samozřejmě platí, nebude-li v tomto ohledu mezi stranami ujednáno jinak.

Změna druhá - vyšší ochrana spotřebitelů

Novela dále nově zavádí speciální pravidla ve spotřebitelských vztazích. Stávající úprava upřednostňovala plnění dlužníka nejprve na úrok před plněním na jistinu. To v případech, kdy se dlužník dostane do prodlení, vytvářelo riziko nadměrného nárůstu příslušenství, často vedoucí k neschopnosti splnit jistinu dluhu. Novela na toto reaguje, když poskytuje větší ochranu spotřebitelům coby dlužníkům, u nichž bývá vyšší riziko vzniku tzv. dluhové pasti. Upřednostnění plnění na jistinu má za účel zabránit nárůstu příslušenství tak, aby nedošlo k úpadku dlužníka, neboť se předpokládá, že uhrazením jistiny dluhu dlužník-spotřebitel snáze zabrání jeho nezvladatelnému nárůstu. Tato úprava je pak ve smyslu ustanovení § 1812 odst. 2 Občanského zákoníku kogentní.

Důsledky Novel

Jak vyplývá ze shora uvedeného, Novela posiluje postavení věřitelů, když volbu dlužníka určit složku dluhu, na niž má být započteno jeho plnění, podmiňuje souhlasem věřitele. Nadále přitom zůstává možnost stran ujednat si vzájemná práva a povinnosti dle vlastní preference v rámci smluvní volnosti. Pokud tak ale neučiní a bude postupováno dle zákona, pak věřitel má oproti stávající úpravě vyšší míru ochrany, zejména pokud jde o dosažení předpokládaného výnosu z úroků.

Novela zároveň přináší posílení ochrany dlužníků-spotřebitelů, kterým by měla dát více prostoru při řešení případné nepříznivé ekonomické situace, aniž by museli využít institut oddlužení. To by v konečném důsledku mohlo vést i k vyšší míře uspokojení věřitelů, pokud dlužník bude spíše schopen splnit svůj dluh mimo insolvenční řízení, když splnění oddlužení připouští, že dluhy dlužníka

jsou uspokojeny pouze do určité míry. Avšak zdali to tak skutečně bude, ukáže až čas.

Novela v praxi

Nová pravidla zavedená Novelou je tak nutné zohlednit jednak při hrazení dluhů dlužníkem-spotřebitelem, jednak při přípravě smluvní dokumentace. Je však třeba mít na paměti, že odklon od zákonné úpravy bude možný pouze pokud dlužníkem nebude spotřebitel. V takovém případě je zejména třeba dát si pozor na správný způsob započítávání plateb v souladu s Občanským zákoníkem.

Mgr. Jiří Brabec,
advokát

EVERSHEDS SUTHERLAND

Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o.

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500
Fax: +420 255 706 550
e-mail: paha@eversheds-sutherland.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Vyčlenění rodinných nemovitostí \(i v podobě podílu v bytovém družstvu\) do svěřenského fondu](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)

- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)